

**ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 19 ΜΑΪΟΥ 2004
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΑΡΧΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ**

A.1.

1. Επίκουρος: δεν αντιστοιχεί σε άποψη της στήλης Β
2. Αριστοτέλης: "η αρετή και η ευδαιμονία... ακροτήτων"
3. Θαλής: "αρχή του κόσμου είναι το νερό"
4. Ηράκλειτος: "τά πάντα ρεῖ"
5. Χίουμ: "Οι νόμοι της φύσης... κατά το παρελθόν".

A.2.

- α) Η απάντηση εντοπίζεται στη σελ. 9 του σχολικού βιβλίου "το αντικείμενο...αισθητικής φιλοσοφίας"
- β) Η απάντηση εντοπίζεται στη σελ. 78 του σχολικού βιβλίου: "Η ψυχή του ανθρώπου ... στο κατώτατο" και "Στο λογιστικό... του ανθρώπου"
- γ) Η απάντηση εντοπίζεται στη σελ. 85 του σχολικού βιβλίου: "κατά κίνησην ηδονή...παρέμενε ανεκπλήρωτη"

A.3.

Η απάντηση εντοπίζεται στις σελ. 21 – 22 του σχολικού βιβλίου "Τον τρόπο με τον οποίο ο Σωκράτης ...από όλους τους ανθρώπους"

A.4.

Η απάντηση εντοπίζεται στις σελ. 79 – 80 του σχολικού βιβλίου "Έχοντας μ' αυτό τον τρόπο η πολιτεία εξασφαλίζει...διακυβέρνησης της πολιτείας".

B.1

Η απάντηση εντοπίζεται στις σελίδες 20 – 21 του σχολικού βιβλίου "Βασικό σημείο της θεωρίας...είναι υποδεέστερη της άλλης".

B.2.

Η αντιφατική εικόνα που παρουσίαζε η προσωπικότητα του Σωκράτη από τη μια πλευρά να είναι εγκρατής στις διάφορες ηδονές και τις χαρές της ζωής και από την άλλη να είναι ανοικτός σ' αυτές και να τις εξυμνεί – οδήγησε ορισμένους από τους μαθητές του να διατυπώσουν δυο εκ διαμέτρου αντίθετες ηθικές θεωρίες: τη θεωρία του κυνισμού και τη θεωρία του ηδονισμού.

Εισηγητής της θεωρίας του κυνισμού ήταν ο Αντισθένης, ο οποίος διακήρυττε ότι σκοπός της ζωής των ανθρώπων πρέπει να είναι η αρετή. Για να την κατακτήσει κανείς, οφείλει να αποδεσμευτεί από τις επιθυμίες του, τα πάθη του και τη διάθεσή του να καρπωθεί ηδονές. Ο πόνος, ο μόχθος, ο αγώνας για αποδέσμευση από τις ηδονές δίνουν στη ζωή μας το νόημα που της αξίζει. Η ηδονή είναι η μεγαλύτερη πρόκληση και ο πιο επικίνδυνος εχθρός που έχουμε να αντιμετωπίσουμε. "Θα προτιμούσα", έλεγε ο Αντισθένης, "να καταληφθώ από μανία παρά να παραδοθώ στην ηδονή".

Στον αντίποδα, ο Αρίστιππος διατύπωσε την άποψη ότι ο σκοπός στη ζωή μας είναι να επιδιώκουμε με κάθε τρόπο τις ηδονές. "Μερικές φορές βεβαία βρισκόμαστε

αντιμέτωποι με το ενδεχόμενο να καρπωθούμε περισσότερες από μια ηδονές. Όταν μάλιστα οι ηδονές που έχουμε τη δυνατότητα να γευθούμε αποκλείουν η μια την άλλη, είμαστε υποχρεωμένοι να επιλέξουμε κάποια από αυτές αποποιούμενοι τις άλλες. Με ποιο κριτήριο θα πρέπει τότε να προβούμε στην επιλογή μας αυτή;

Ο Αρίστιππος εισηγήθηκε δύο κριτήρια, βάσει των οποίων θα πρέπει να επιλέγουμε τις ηδονές μας: *το χρόνο εκδήλωσής τους και την έντασή τους.*

Ως προς το κριτήριο του χρόνου, ο Αρίστιππος θεωρεί ότι ο οικείος τόπος των ηδονών είναι το *παρόν*. Και αυτό γιατί τόσο το παρελθόν, καθώς έχει περάσει, όσο και το μέλλον, που δεν έχει φτάσει ακόμη, είναι ανύπαρκτα. Έτσι, ό,τι εμπίπτει μέσα τους δεν είναι παρά μάταιες επιθυμίες. Επιδιώξεις που τοποθετούνται στο μέλλον και αναμνήσεις που αναφέρονται στο παρελθόν είναι, κατά τον Αρίστιππο, φαντασιώσεις. Αξίζει να επιδιώκει κανείς μόνο τις ηδονές που εμπίπτουν στο παρόν, τις άμεσες ως προς εμάς ηδονές. Και αν συμβεί να μην έχουμε τη δυνατότητα της άμεσης κάρπωσης μιας ηδονής, τότε από τις ηδονές που μπορούσε να βιώσουμε θα πρέπει να επιλέγουμε εκείνες που τοποθετούνται στο πιο άμεσο μέλλον.

Το άλλο κριτήριο επιλογής των ηδονών μας, κατά τον Αρίστιππο, θα πρέπει να είναι η έντασή τους. Μεταξύ των ηδονών που έχουμε τη δυνατότητα να βιώσουμε θα πρέπει να προτιμάμε εκείνη που μπορεί να μας προσφέρει την πιο ισχυρή απόλαυση, εκείνη που υπολογίζουμε ότι θα μας ευχαριστήσει περισσότερο. Επειδή δε, κατά τον Αρίστιππο, οι σαρκικές ηδονές είναι πιο ισχυρές, θα πρέπει να τις επιλέγουμε έναντι των ψυχικών απολαύσεων.